

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

17. ledna 2013*

„Zemědělství — Potravinová pomoc — Nařízení (ES) č. 111/1999 — Program dodávek zemědělských produktů do Ruské federace — Úspěšný účastník nabídkového řízení na přepravu hovězího masa — Určení pravomoci — Rozhodčí doložka“

Ve věci C-623/11,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Conseil d'État (Francie) ze dne 18. listopadu 2011, došlým Soudnímu dvoru dne 5. prosince 2011, v řízení

Geodis Calberson GE

proti

Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer),

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano, předseda senátu, A. Borg Barthet, M. Ilešič, M. Safjan (zpravodaj) a M. Berger, soudci,

generální advokát: N. Jääskinen,

vedoucí soudní kanceláře: V. Tourrès, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 26. září 2012,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Geodis Calberson GE F. Thouin-Palatem, F. Boucardem a E. Dereviankinou, avocats,
- za Établissement national des produits de l'agriculture a de la mer (FranceAgriMer) F. Ancelem, avocat,
- za francouzskou vládu G. de Berguesem, C. Candat a S. Menezem, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi D. Bianchim a I. Galindo Martín, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

* Jednací jazyk: francouzština.

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 16 nařízení Komise (ES) č. 111/1999 ze dne 18. ledna 1999, kterým se stanoví obecná prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 2802/98 o programu dodávek zemědělských produktů do Ruské federace (Úř. věst. L 14, s. 3; Zvl. vyd. 3/24, s. 235), ve znění nařízení Komise (ES) č. 1125/1999 ze dne 28. května 1999 (Úř. věst. L 135, s. 41; Zvl. vyd. 3/25, s. 279, dále jen „nařízení č. 111/1999“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi Geodis Calberson GE a Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer) (národní ústav zemědělských a mořských produktů) o náhradu škody, která měla být této společnosti způsobena prodlením ze strany vnitrostátní intervenční agentury při vyřizování žádosti o zaplacení poskytnutých služeb a uvolnění jistoty na provedení dodávky, kterou uvedená společnost musela složit ve prospěch této agentury.

Právní rámec

- 3 Článek 1 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 2802/98 ze dne 17. prosince 1998 o programu dodávek zemědělských produktů do Ruské federace (Úř. věst. L 349, s. 12; Zvl. vyd. 3/24, s. 235) stanoví:

„Podle tohoto nařízení se uskuteční bezplatné dodávky zemědělských produktů uvedených v článku 3 do Ruska, které jsou buď k dispozici vzhledem k intervenčním zásobám, nebo budou pořízeny na trhu Společenství.“

- 4 Článek 2 odst. 3 tohoto nařízení stanoví:

„Náklady na dodávky, včetně přepravy do přístavů nebo na hranice (kromě vykládky) a případně včetně zpracování ve Společenství, se určí ve veřejném nabídkovém řízení nebo, v případě naléhavosti nebo přepravní náročnosti, v omezeném nabídkovém řízení.“

- 5 Článek 4 odst. 1 uvedeného nařízení stanoví:

„K provedení akce podle tohoto nařízení je příslušná Komise.

[...]“

- 6 Podle článku 2 nařízení č. 111/1999:

„1. Nabídkové řízení se zahajuje za účelem stanovení nákladů na dodávání produktů buď stažených z intervenčních skladů, nebo umístěných na trh Společenství do námořních přístavů a hraničních míst přejímky zboží příjemcem a uvedených v oznámení o vyhlášení nabídkového řízení.

- a) Tyto náklady se mohou vztahovat na dodávky zboží z nakládacího prostoru skladu intervenční agentury nebo zboží naloženého na dopravní prostředek a dopraveného do stanoveného stadia dodávky.

[...]“.

7 Článek 4 odst. 1 tohoto nařízení stanoví:

„Nabídky se podávají písemně na adresu intervenční agentury uvedené v oznámení o vyhlášení nabídkového řízení ve stanovené lhůtě.

[...]“

8 Článek 6 uvedeného nařízení je následujícího znění:

„1. Dotyčná intervenční agentura nebo agentury zašlou Komisi do 24 hodin od uplynutí lhůty pro podání nabídek faxem nebo písemně sdělení, v němž uvedou nařízení o zahájení nabídkového řízení pro jednotlivé partie, jež musí obsahovat:

- a) jména a adresy účastníků nabídkového řízení, kteří podali platné nabídky, zejména v souladu s články 3, 4 a 5;
- b) a pro každou přípustnou nabídku nabízený počet, popřípadě množství.

Dotyčná intervenční agentura nebo agentury předloží Komisi ve lhůtě uvedené v předchozím pododstavci pro každou partii úplnou kopii dvou nejlepších obdržených nabídek spolu s kopií jistoty a finančního závazku uvedeného v čl. 5 odst. 1 písm. h) a i) a vzorem podpisů osob oprávněných k vydání těchto dokladů.

2. Na základě předložených nabídek může být s ohledem na jednotlivé partie rozhodnuto:

— nevybrat nabídku na dodávku

nebo

— vybrat nabídku na dodávku na základě nabízené ceny nebo množství.

3. Komise co nejdříve oznámí vybranému účastníkovi nabídkového řízení rozhodnutí o výběru nabídky a zašle kopii tohoto rozhodnutí intervenční agentuře nebo agenturám, které obdržely nabídky.

4. Intervenční agentury, které obdržely nabídky, vyrozumí účastníky nabídkového řízení co nejdříve faxem, popřípadě elektronickou poštou o výsledku jejich účasti v nabídkovém řízení.“

9 Článek 7 odst. 4 nařízení č. 111/1999 stanoví:

„Jistota na provedení dodávky se složí v souladu s čl. 8 odst. 1 hlavou III nařízení (EHS) č. 2220/85 ve prospěch intervenční agentury odpovědné za platbu.

Důkaz o složení jistoty na provedení dodávky se podává formou originálu dokladu vydaného finančním orgánem poskytujícím jistotu v souladu s přílohou III.“

10 Článek 8 odst. 3 nařízení č. 111/1999 stanoví:

„V případě potíží vzniklých v průběhu provádění dodávky, poté, co byly produkty převzaty vybranými účastníky nabídkového řízení, kromě případů nouze, je Komise jedinou institucí, která má oprávnění dávat instrukce umožňující dokončení dodávky.“

11 Článek 10 odst. 1 tohoto nařízení stanoví:

„Žádosti o zaplacení dodávky se podávají intervenční agentuře uvedené v článku 4 do dvou měsíců po uplynutí lhůty stanovené pro dodávku v oznámení o vyhlášení nabídkového řízení. [...]“

12 Podle čl. 12 odst. 2 uvedeného nařízení:

„Jistota na provedení dodávky se uvolní, jakmile vybraný účastník nabídkového řízení předloží důkaz o provedení dodávky v souladu s požadavky tohoto nařízení a nařízení zahajujícího jednotlivé nabídkové řízení.

[...]“

13 Článek 16 téhož nařízení stanoví:

„Soudní dvůr Evropských společenství má pravomoc rozhodnout jakýkoli spor vzniklý v důsledku provádění či neprovádění nebo výkladu pravidel, jimiž se řídí dodávky uskutečňované v souladu s tímto nařízením.“

14 Článek 1 nařízení Komise (ES) č. 1799/1999 o dodávkách hovězího masa do Ruska (*neoficiální překlad*) (Úř. věst. L 217, s. 20) stanoví:

„Vyhláší se veřejné nabídkové řízení na stanovení nákladů na poskytování přepravy [...] hovězího masa z intervenčních skladů [...], které má být dodáno [do Ruska] v rámci dodávky uvedené v čl. 2 odst. 1 písm. a) nařízení (ES) č. 111/1999.

Dodávka se provádí za podmínek stanovených výše uvedeným nařízením a v souladu s ustanoveními tohoto nařízení.

[...]“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

15 Ve veřejném nabídkovém řízení vyhlášeném nařízením č. 1799/1999 získala společnost Geodis Calberson GE zakázku na přepravu hovězího masa z francouzské území do Ruska.

16 Po provedení přepravy požádala uvedená společnost vnitrostátní intervenční agenturu, Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer), podle článku 10 nařízení č. 111/1999 o zaplacení poskytnutých služeb a uvolnění, za podmínek stanovených článkem 12 uvedeného nařízení, jistoty na provedení dodávky, kterou musela složit ve prospěch vnitrostátní intervenční agentury.

17 Vzhledem k tomu, že společnosti Geodis Calberson GE nebylo zcela vyhověno, podala u Tribunal de grande instance de Paris žalobu na náhradu škody, která jí vznikla v důsledku prodlení ze strany vnitrostátní intervenční agentury při vyřizování jejích žádostí. Vzhledem k tomu, že se Tribunal de grande instance de Paris prohlásil nepřislušným, podala společnost Geodis Calberson GE žalobu u tribunal administratif de Paris.

18 Vzhledem k tomu, že tato žaloba byla rozsudkem ze dne 30. července 2007 zamítnuta z důvodu, že nařízení č. 111/1999 nestanoví žádnou lhůtu pro zaplacení služby přepravy a uvolnění peněžní jistoty, takže vnitrostátní intervenční agenturu nebylo možné vinit z žádného pochybení, které by pramenilo z uvedeného prodlení, ke kterému došlo v souvislosti s provedením těchto operací, podala uvedená společnost odvolání u cour administrative d'appel de Paris.

- 19 Vzhledem k tomu, že cour administrative d'appel de Paris napadený rozsudek částečně potvrdil, podala společnost Geodis Calberson GE u Conseil d'État kasační opravný prostředek.
- 20 Předkládající soud poukazuje na to, že Soudní dvůr rozsudkem ze dne 11. února 1993, Cebag v. Komise (C-142/91, Recueil, s. I-553) rozhodl, že práva a povinnosti úspěšných účastníků nabídkového řízení na bezplatné dodávky potravin Evropských společenství se neřídí v celém rozsahu nařízeními Společenství, ale vyplývají ze smluv mezi Komisí a těmito účastníky, upravených nařízením použitelným na tyto dodávky, a dále, že ustanovení nařízení Komise totožná s výše uvedenými ustanoveními článku 16 nařízení Komise ze dne 18. ledna 1999 musejí být chápána jako rozhodčí doložka tvořící nedílnou součást smlouvy na dodávky.
- 21 Uvedený soud také poukazuje na skutečnost, že Tribunál svými rozsudky ze dne 9. října 2002, Hans Fuchs v. Komise (T-134/01, Recueil, s. II-3909), jakož i ze dne 10. února 2004, Calberson GE (T-215/01, T-220/01 a T-221/01, Recueil, s. II-587), rozhodl, že zaprvé z ustanovení nařízení č. 2802/98 a č. 111/1999 plyne, že došlo k vytvoření právního vztahu mezi Komisí a úspěšným účastníkem nabídkového řízení, aniž byla existence tohoto vztahu zpochybněna tím, že opatření k podpoře dodávek jsou zčásti prováděna intervenčními agenturami členských států, zejména pokud jde o platby úspěšným účastníkům nabídkového řízení, zadruhé že tento vztah navzdory neexistenci výslovné smluvní kvalifikace v použitelných nařízeních nicméně splňuje kritéria dvoustranné smlouvy a zatřetí, že článek 16 nařízení č. 111/1999 má charakter rozhodčí doložky ve smyslu článku 272 SFEU.
- 22 Za těchto podmínek se Conseil d'État rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musejí být ustanovení článku 16 nařízení [...] č. 111/1999 [...] vykládána tak, že přiznávají Soudnímu dvoru Evropské unie pravomoc rozhodovat o sporech týkajících se podmínek, za nichž intervenční agentura určená k přijímání nabídek v rámci nabídkového řízení na bezplatnou dodávku zemědělských produktů do Ruska uskuteční platbu dlužnou úspěšnému účastníkovi a uvolní jistotu na provedení dodávky složenou uvedeným účastníkem ve prospěch této agentury, zejména pak o žalobách na náhradu škody, která je výsledkem pochybení, kterých se intervenční agentura dopustila při provádění těchto operací?“

K předběžné otázce

- 23 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být článek 16 nařízení č. 111/1999 vykládán v tom smyslu, že přiznává Soudnímu dvoru Evropské unie pravomoc rozhodovat o všech sporech týkajících se takového nabídkového řízení, jako je nabídkové řízení dotčené v původním řízení, zejména pak o žalobách na náhradu škody, která je výsledkem pochybení, kterých se intervenční agentura dopustila v souvislosti s provedením platby dlužné úspěšnému účastníkovi a s uvolněním jistoty na provedení dodávky složené uvedeným účastníkem ve prospěch této agentury.
- 24 Pro účely poskytnutí odpovědi na položenou předběžnou otázku je třeba na úvod připomenout, že podle článku 272 SFEU má Soudní dvůr Evropské unie pravomoc rozhodovat na základě rozhodčí doložky obsažené ve veřejnoprávní nebo v soukromoprávní smlouvě uzavřené Evropskou unií nebo na její účet.
- 25 Dále je třeba poukázat na skutečnost, že dotčená unijní právní úprava počítá se založením právních vztahů smluvní povahy mezi Unií a takovým úspěšným účastníkem, jako je žalobkyně v původním řízení.

- 26 Komise je podle čl. 4 odst. 1 nařízení č. 2802/98 pověřená provedením operace, prostřednictvím níž mají být Ruské federaci poskytnuty zemědělské produkty. Podle ustanovení článku 6 nařízení č. 111/1999 tento orgán rozhodne o výběru nabídky úspěšného účastníka, zatímco role intervenčních agentur je v tomto stádiu omezena na přijímání platných nabídek účastníků nabídkového řízení a jejich předání Komisi. Podle čl. 8 odst. 3 nařízení č. 111/1999 má navíc pouze Komise oprávnění dávat instrukce umožňující dokončení dodávky. Konečně, podle ustanovení článku 9 téhož nařízení vykonává kontrolu nad dodávkou Komise.
- 27 Ze všech těchto ustanovení vyplývá, že právní vztah má být založen mezi Komisí, jakožto zadavatelem, a úspěšným účastníkem.
- 28 Kvalifikace uvedeného právního vztahu nevyplývá výslovně z nařízení č. 2802/98, č. 111/1999 a č. 1799/1999 a práva a povinnosti Komise a úspěšného účastníka nejsou, jak správně uvedl Tribunál (viz výše uvedené rozsudky *Hans Fuchs v. Komise*, bod 53, a *Calberson GE v. Komise*, bod 86) těmito nařízeními beze zbytku stanoveny, neboť základní prvek dodávky, a sice cena závisí na nabídkách předložených účastníky nabídkového řízení a jejich přijetí ze strany Komise. Z toho vyplývá, že dodávka stanovená uvedenými nařízeními se provádí podle smlouvy uzavřené mezi Komisí a úspěšným účastníkem (obdobně viz výše uvedený rozsudek *Cebag v. Komise*, body 12 a 13).
- 29 Také je třeba poukázat na skutečnost, že článek 1 nařízení č. 1799/1999 stanoví, že dodávka se provádí za podmínek stanovených nařízením č. 111/1999. Klauzule obsažená v článku 16 nařízení č. 111/1999 je proto nedílnou součástí smlouvy o dodávce a musí být považována za rozhodčí doložku ve smyslu článku 272 SFEU (obdobně viz výše uvedený rozsudek *Cebag v. Komise*, bod 14).
- 30 Pokud jde o působnost uvedené rozhodčí doložky, podle ustálené judikatury je Soudní dvůr v zásadě oprávněn rozhodovat na základě rozhodčí doložky pouze o žalobách, které jsou odvozeny od smlouvy, která obsahuje rozhodčí doložku, nebo které přímo souvisejí s povinnostmi, jež z této smlouvy vyplývají (viz rozsudky ze dne 18. prosince 1986, *Komise v. Zoubek*, 426/85, Recueil, s. 4057, bod 11; ze dne 20. února 1997, *IDE v. Komise*, C-114/94, Recueil, s. I-803, bod 82, a ze dne 3. prosince 1998, *Komise v. Iraco*, C-337/96, Recueil, s. I-7943, bod 49).
- 31 Platba za dodávku a uvolnění peněžní jistoty jsou však smluvními závazky. Jsou totiž formulovány v článku 10 a čl. 12 odst. 2 nařízení č. 111/1999 a staly se na základě článku 1 nařízení č. 1799/1999, podle něhož se dodávka provádí „za podmínek stanovených nařízením č. 111/1999“, nedílnou součástí sporné smlouvy. Žaloby na náhradu škody způsobené prodlením v souvislosti s plněním těchto dvou smluvních povinností je tudíž nutné považovat za žaloby, které jsou odvozeny od sporné smlouvy obsahující rozhodčí doložku nebo které přímo souvisejí s povinnostmi, jež z této smlouvy vyplývají.
- 32 Mimoto mezi požadavky řádného výkonu spravedlnosti patří i zákaz existence příslušnosti více soudů v případě jedné a téže smlouvy, zejména pak v závislosti na povaze dotčeného smluvního závazku, a požadavek předcházet rozporuplnosti rozhodnutí, která by z toho mohla plynout (viz obdobně rozsudky ze dne 11. července 2002, *Gabriel*, C-96/00, Recueil, s. I-6367, body 57 a 58, jakož i ze dne 5. února 2004, *DFDS Torline*, C-18/02, Recueil, s. I-1417, bod 26).
- 33 Z toho vyplývá, že článek 16 nařízení č. 111/1999 je nutné chápat tak, že Soudnímu dvoru přiznává pravomoc k rozhodnutí o žalobách na náhradu škody, která je údajně výsledkem prodlení v souvislosti s platbou za služby přepravy a s uvolněním peněžní jistoty.
- 34 Skutečnost, že právě vnitrostátní intervenční agentuře přísluší zajistit splnění smluvních závazků spojených s placením za dodávku a s uvolněním dotčené peněžní jistoty, není v této souvislosti relevantní. Jediným titulem, na základě něhož může jednat, je smlouva o sporné dodávce, kterou je Komise vázána ve vztahu k úspěšnému účastníkovi. Vzhledem k tomu, že dotčené žaloby jsou odvozeny od uvedené smlouvy, musí být uznána pravomoc Soudního dvora Evropské unie

k rozhodování o těchto žalobách, neboť požadavky řádného výkonu spravedlnosti brání existenci příslušnosti více soudů v případě jedné a téže smlouvy v závislosti na totožnosti původce nesplnění smluvních povinností.

- 35 Z výše uvedených úvah vyplývá, že na položenou otázku je třeba odpovědět tak, že článek 16 nařízení č. 111/1999 musí být vykládán v tom smyslu, že přiznává pravomoc Soudnímu dvoru Evropské unie rozhodovat o sporech týkajících se podmínek, za nichž intervenční agentura určená k přijímání nabídek v rámci nabídkového řízení na bezplatnou dodávku zemědělských produktů do Ruské federace uskuteční platbu dlužnou úspěšnému účastníkovi a uvolní jistotu na provedení dodávky složenou uvedeným uchazečem ve prospěch této agentury, zejména pak o žalobách na náhradu škody, která je výsledkem pochybení, kterých se intervenční agentura dopustila při provádění těchto operací.

K nákladům řízení

- 36 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Článek 16 nařízení Komise (ES) č. 111/1999 ze dne 18. ledna 1999, kterým se stanoví obecná prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 2802/98 o programu dodávek zemědělských produktů do Ruské federace, ve znění nařízení Komise (ES) č. 1125/1999 ze dne 28. května 1999, musí být vykládán v tom smyslu, že přiznává pravomoc Soudnímu dvoru Evropské unie rozhodovat o sporech týkajících se podmínek, za nichž intervenční agentura určená k přijímání nabídek v rámci nabídkového řízení na bezplatnou dodávku zemědělských produktů do Ruské federace uskuteční platbu dlužnou úspěšnému účastníkovi a uvolní jistotu na provedení dodávky složenou uvedeným uchazečem ve prospěch této agentury, zejména o žalobách na náhradu škody, která je výsledkem pochybení, kterých se intervenční agentura dopustila při provádění těchto operací.

Podpisy.